

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

II. A quo habitu infuso eliciatur iudicium credibilitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

SECTIO II.

*A quo habitu infuso eliciatur iudicium
credibilitatis.*

24 *Prima sententia.* Prima sententia multorum dicit, hoc iudicium elici ab ipso eodem habitu infuso fidei. Hanc tamen impugnauimus *supra disput. 5. sect. 3.* ubi vidimus non posse elici ab habitu fidei, ad quem verò habitum spectet, referuimus in hunc locum. Vide, quæ *ibi* dicta sunt, ne iterum ea nunc repetamus.

Secunda sententia. Supposito ergo, quod non elicitur ab habitu fidei, est secunda sententia aliorum, quos refert Granado *tract. 9. disp. 4. num. 9.* qui dicunt, hunc actum elici ab aliquo dono Spiritus sancti. Quos tamen ipse impugnatur *ibi*, & latius Suarez *disput. 6. sect. 8. num. 1.1.* quia dona Spiritus sancti non sunt in peccatore. Ad hoc tamen dici posset, suppleri tunc per auxilium actuale extrinsecum, vel intrinsecum. Quare melius arguitur ex eo, quod dona illa Spiritus sancti dantur ad extraordinarios effectus gratiæ, qui sunt præter communem, & ordinariū modum, iuxta specialem motionem extraordinariam Spiritus sancti: morio verò ad volendum credere non est talis, sed communis & ordinaria omnibus adultis; ideo ipse Suarez putat, iudicium hoc non esse supernaturale in substantia, quia non potest elici à prudentia infusa propter argumenta, quæ ex ipso adduximus, & dissoluimus *sect. præcedenti*.

25 *Sententia contraria.* Communis ergo sententia, quæ mihi semper placuit, docet elici ab habitu prudentiæ infusæ, ita Valentia in *presenti disput. 1. quest. 1. puncto 4.* Coninch. *disput. 13. dub. 2.* ipse tamen *dub. 3.* dicit esse solum supernaturale quoad modum. Hurtado *disp. 63. sect. 2. §. 8. & 10.* concedit, esse supernaturale in substantia, & esse actum prudentiæ. Item Ripalda *disputatione 49. de ente supernaturali numero 33.* & alij Recentiores communiter. Aduerte tamen aliquos ex his auctoribus distinguere duo iudicia credibilitatis; vnum primum, quo cognoscitur honestas credendi, vt explicat Hurtado, seu obiectum propositum esse euidenter credibile, vt explicat Coninch. Alterum verò iudicium requiritur postea dictans hîc & nunc esse credendum. Primum iudicium dicunt non esse actum prudentiæ, sed solum secundum, quod est practicum, & dirigit ad operandum.

26 *Quid sentiat auctor de hac iudiciorum diversitate.* Hanc diuersitatem iudiciorum nunquam satis capere potui, vel certe modus, quo eam explicant, reddit eam difficilem. Dicit enim Hurtado §. 8. primum illud iudicium non pertinere ad prudentiam in aliis virtutibus: nam prudentia, verbi gratia, non considerat honestatem misericordiæ (alioquin omne iudicium supernaturale præcedens actus virtutum infusarum pertineret ad prudentiam) sed præcisè representat conuenientiam, vt hîc & nunc exerceantur virtutes, quas dirigit. Quod quidem dictum difficile intelligitur: nam vel prudentia dictat solum circa voluntatem elemosynæ, verbi gratia, vel dictat etiam circa ipsam elemosynam externam. Primum dici non potest: tum quia non requiritur cognitio reflexa supra voluntatem bonam, quoties volumus opus virtutis, sed sufficit cognoscere honestatem obiecti: illud autem secundum iudicium prudentiæ ponitur ab eo Auctore

Card. de Lugo de virtute Fidei diuine.

re necessarium ad quodlibet opus honestum: tum etiam, quia iudicium prudentiæ dictans voluntatem elemosynæ non potest illam dictare, nisi ostendat bonitatem illius voluntatis: frustra enim aliquid proponeret voluntati, nisi ostendat simul esse bonum: ergo prudentia ostendit honestatem illius voluntatis, quia nullam aliam rationem boni potest in ea ostendere: ergo prudentia considerat honestatem misericordiæ contra id, quod ille Auctor supponit. Si verò dicat, prudentiam dictare ipsam elemosynam externam; vrget fortius idem argumentum, quia non potest dictare voluntati elemosynam, nisi ostendat ei bonitatem aliquam elemosynæ: ergo honestatem misericordiæ, cum nullam saliam bonitatem possit ostendere. Falsò ergo supponitur prudentiam non considerare honestatem operis honesti, quod præscribit, nec per hoc possunt distingui illa duo iudicia.

27 Difficilius tamen explicat Coninch *ubi supra numero decimoquinto*, differentiam inter illa duo iudicia; dicit enim primum illud iudicium non esse actum prudentiæ, quia est speculatiuum probans credibilitatem solum obiecti, vt dixerat etiam Turrianus in *presenti disputatione 7. numero 4. versus finem*, addit autem Coninch, illud primum iudicium posse esse etiam in eo, qui ob malam voluntatem iudicat, res fidei hîc & nunc non esse sibi credendas: quo loquendi modo videtur indicare, secundum iudicium, quod dicit pertinere ad prudentiam, non posse esse in eo, qui ex deprauato affectu non vult credere. Quæ omnia difficilia sunt. Primum, quia primum iudicium dictans credibilitatem fidei non dicit solum res fidei posse credi, sed etiam dicit debere credi: alioquin non erit iudicium credibilitatis, hoc est, ostendens moriua proposita tanti esse ponderis, vt obligent ad credendum, nec hæreticus peccaret contra fidem, si solum cognosceret res fidei posse credi, non tamen cognosceret obligationem credendi. Primum ergo iudicium, quod datur etiam in hæretico, dictat debere res fidei nostræ hîc & nunc credi: quomodo ergo cum hoc iudicio potest simul stare aliud dicens hîc & nunc non esse credendum? Peto enim quid negat hoc secundum iudicium? Solum ne actum fidei futurum, an etiam debitum, seu conuenientiam credendi? Primum dici non potest, nam in eo, qui credit, non prærequiritur iudicium affirmans assensum fidei futurum, nec etiam si daretur, posset influere, aut mouere ad fidem, quam iam supponit futuram; sicut nec scientia visionis potest esse causa sui obiecti propter eandem rationem: quare nec potest iudicium illud pertinere ad prudentiam, cum non sit practicum, sed magis speculatiuum, quam primum. Vnde arguitur Secundo, quia iudicium credibilitatis vltimum non debet esse tale, cum quo non possit stare dissensus ad fidem: alioquin hæreticus non haberet omnia prærequisita in actu primo proximo ad volendum credere, atque ideo non peccaret: ergo ex hoc capite quod cum primo iudicio possit esse voluntas non credendi, non debet negari illud esse practicum & vltimum. Vnde rursus tertio arguitur, quia si primum iudicium affirmat obligationem credendi, non potest cum illo stare aliud secundum iudicium negans conuenientiam credendi; nam contradiceret primo, nec possunt esse simul duo iudicia contradictoria; solum ergo potest cum illo iudicio stare aliud dicens fidem esse difficilem,

Z 2 vel

vel noxiam ad aliqua alia, quod iudicium requiritur ad libertatem fidei, & datur etiam in homine fidei; non tamen potest esse iudicium dicens absolute non esse credendum hic & nunc, seu non debere credi, quia esset contra euidenciam prioris iudicij affirmantis debere credi. Restat ergo, quod primum illud iudicium si verè affirmat, attentis omnibus circumstantiis, credibilitatem obiecti, hoc est, obligationem credendi, sit practicum, atque adeo possit pertinere ad prudentiam directiuam.

28

Dixi, si affirmat, *attentis omnibus circumstantiis* credibilitatem, &c. quia si solum affirmaret credibilitatem in abstracto, hoc est, aliquando posse, vel debere credi, non esset sufficiens, ut moueret proximè voluntatem, quia non ostenderet bonitatem fidei in his circumstantiis: nos autem loquimur de iudicio dictante credibilitatem vel in omnibus, vel saltem in his circumstantiis; hoc enim solum est propriè iudicium credibilitatis, quod debet præcedere voluntatem credendi, & de quo quærimus, ad quem habitum pertineat. Nam illud dictans solum credibilitatem, seu debitum credendi, abstrahendo ab his circumstantiis, non esset iudicium practicum, nisi fortè partialiter, & remotè, magis autem esset speculatiuum: sicut iudicium dictans obligationem puniendi malefactores auctoritate publica, non est practicum respectu illius, qui non habet publicam auctoritatem. Quare si de illo solo iudicio loquimur, quando negant, illud esse practicum, vel pertinere ad prudentiam, facile id concedemus, sed non est ad rem, quia quæstio præsens est de iudicio illo, quod necessariò prærequiritur ad voluntatem credendi, & quod ostendit credibilitatem, seu motorium pondus inducens necessitatem, & obligationem non dissentendi, sed credendi, quod dicimus esse practicum, & pertinere ad prudentiam infusam.

29

An iudicium
hoc vocari
debeat actus
prudentia.

Aduerte tamen primò in hoc posse esse quæstionem de nomine, an iudicium hoc vocari debeat actus prudentiæ: nam prudentia solet communiter assignari inter virtutes morales, & vna ex quatuor Cardinalibus, quatenus inclinatur ad iudicandum, quid sit agendum attentis omnibus circumstantiis circa materias virtutum moralium; hoc autem iudicium non dictat, quid sit agendum circa materiam alicuius virtutis moralis, sed circa fidem, quæ est virtus theologica. Vnde Granado *vbi supra num. 11*. fatetur hoc iudicium non pertinere ad prudentiam illam, quæ est vna ex quatuor virtutibus Cardinalibus, sed ad specialem aliam prudentiam, quæ inclinatur ad iudicandum hic & nunc esse honestum credere, sicut prudentia communis inclinatur ad iudicandum, quid sit agendum, attentis omnibus circumstantiis circa materias aliarum virtutum moralium, in quo, vt dixi, erit quæstio de nomine, & iam nos *sección 1*. admisimus, hunc esse habitum distinctum ab habitu infuso prudentiæ, qui versatur circa materias aliarum virtutum, quare dum res ipsa intelligatur, de nomine prudentiæ specialis, vel communis parum curabimus.

30

Vnde aduerto Secundò, eodem modo posse esse quæstionem de nomine, quatenus aliqui in vniuersum dicunt, prudentiam infusam in suis actibus supponere necessariò actus fidei, cui subordinatur, vt ex S. Thoma, & aliis probat Turrianus *dicto dub. 4*. & ideo dicit, iudicium hoc credi-

bilitatis non posse pertinere ad prudentiam infusam, cum non præsupponatur fidem, sed potius ad fidem præsupponatur; hoc tamen, vt dixi, pertinebit etiam ad quæstionem de nomine, & nos concessimus iam *sección precedenti*, iudicium hoc non pertinere ad eum habitum infusum prudentiæ, cuius actus inferuntur ex actibus fidei, vel fundantur in fide, sed ad alium habitum specialem, quem distinguimus à prudentia illa infusa communi, quæ deferuit ad alias virtutes & subordinatur fidei: quia tamen illam imitatur dirigendo voluntatem circa materias fidei, sicut illa dirigit circa materias aliarum virtutum, ideo appellari potest prudentia infusa specialis in ordine ad credendum.

Dices, illud iudicium credibilitatis est ante fidem, & est à prudentia infusa, ergo ante fidem datur in intellectu habitus infusus prudentiæ. Respondeo negando consequentiam, quia sicut primus actus fidei, & charitatis non elicitur ab habitu, sed per auxilium intrinsecum, vel extrinsecum, vt suppono: sic illud primum iudicium, licet sit prudentiæ supernaturalis non elicitur ab habitu, sed per auxilium.

Dices iterum; ergo saltem, sicut posito actu dilectionis, statim datur habitus charitatis, & posito primo assensu fidei: datur etiam habitus fidei iuxta probabilem sententiam (de qua infra) sic etiam quando primum datur illud iudicium credibilitatis, dabitur habitus prudentiæ infusæ etiam ante assensum fidei, & voluntatem credendi. Respondeo, negando consequentiam; ratio dicuntis est, quod per actum fidei & actus dilectionis disponit se homo meritorie ad infusionem habituum: at verò iudicium illud cum sit euidens, & necessarium, saltem quoad specificationem, non est sufficiens dispositio, vt intuitu eius, Deus infunderet habitum prudentiæ.

Sed contra; ergo saltem quando infunditur habitus fidei, infunditur etiam habitus prudentiæ, & quandiu manet habitus fidei etiam in peccatore manebit prudentia infusa ad dicendum illud iudicium prærequiritum ad volendum credere. Respondeo, de hoc habitu, quoad infusionem & permanentiam, philosophandum esse, sicut de habitu pietatis affectionis, de quo dicemus *disputatione decima sexta*. Pro nunc respondeo, habitum infusum, à quo oritur hoc iudicium, non esse eundem realiter cum habitu prudentiæ infusæ requisito ad operationes aliarum virtutum supernaturalium. Nam prudentia infusa, quæ deferuit ad actus aliarum virtutum, oritur ex lumine fidei, & applicat doctrinam fidei ad circumstantias particulares, vt diximus, atque ideo habet saltem partialiter auctoritatem diuinam pro motu formali virtutis: at verò prudentia infusa, quæ dictat hominem: at verò prudentia infusa, quæ dictat honestatem fidei, non nititur motui fidei, sed procedit omnino euidenter, & mouetur ab honestate credendi euidenter cognita: quare hæc pars prudentiæ infusæ habet habitum distinctum, qui ex hoc capite potest manere in peccatore sine alio habitu prudentiæ: an verò ille alius etiam maneat in peccatore, non est huius loci.

Obiici potest vterius ex Hurtado *vbi supra* §. 8. quia si esset actus prudentiæ iudicium ostendens honestatem fidei, in aliis etiam virtutibus prudentia ostenderet honestates obiectorum singularum virtutum, atque ideo sola prudentia

prudencia sufficeret ad operationes omnium virtutum, nec esset fides necessaria, nec ullum iudicium supernaturale præter actus solius prudentiæ: ergo fatendum est prudentiam non ostendere honestatem obiecti, sed solum præscribit hanc & nunc exercitium virtutis, quam dicitur. Respondeo, iam nos ostendisse contra hanc doctrinam, repugnare, quod prudentia præscribat exercitium virtutis hanc & nunc, quin ostendat honestatem illius in his circumstantiis. Negamus tamen, quod sola prudentia habeat actus supernaturales: requiritur enim, vel potius prærequiritur fides ad exercitium aliarum virtutum præter ipsam fidem; nam actus prudentiæ infuse prærequiritur ad illas alias virtutes, vel est conclusio deducta ex vno principio revelato & credito per fidem, vel certe, si est iudicium immediatum sine discursu, debet esse reflexivum supra omnes circumstantias præsentis, quarum una est, quod honestas virtutis hanc & nunc constat per fidem; vt supra explicuimus, quare non sequitur, solum prudentiam infusam sufficere sine fide, cum illa non possit sine fide suos actus elicere, nisi in ordine ad volendam ipsam fidem.

34 Denique aduerte, aliquando prudentiam accipi strictè pro actu, qui versatur circa electionem mediorum, vel circa consultationem, &c. Vnde Turrianus dicto dubio quarto conatur ostendere, hoc iudicium credibilitatis non pertinere ad prudentiam, sed in iis non est immorandum: loquimur enim de prudentia minus strictè, & propterea comprehendit omnia iudicia practica, quæ vltimò, & proximè ostendunt honestatem actionis hanc & nunc, & attentis omnibus circumstantiis particularibus, quidquid sit de aliquibus actibus prudentiæ magis strictè acceptæ, quibus competunt aliæ proprietates, quæcunque illa sint.

SECTIO III.

Virtus simplex apprehensio de credibilitate sine alio iudicio sufficiat ad piam voluntatem credendi.

35 **Q**uestio hæc posset esse generalis de omni voluntate bona, & honesta, imo de qualibet voluntate etiam mala, vel indifferenti, an possit oriri ex sola simplici apprehensione absque iudicio de bonitate, vel malitia obiecti, quod amatur, vel odio habetur, de quo egi olim in libro de Anima, vbi dixi, non repugnare in genere, quod voluntas moueatur ex aliqua apprehensione simplici ad amorem obiecti, cum Vasquez in 1. 2. disputatione 44. cap. 2. & 3. quia appetitus sensitiuus mouetur, ad amorem, vel fugam obiecti ex cognitione sensus materialis, quæ non potest esse iudicium, sed simplex apprehensio; non videtur autem minus perfecta simplex apprehensio intellectualis, quam materialis, nec minus efficax ad mouendam voluntatem. Quam sententiam postea amplexi sunt P. Ripalda disputatione 62. de ente supernaturali numero septimo, qui late argumenta contraria dissoluit, & Pater Atiaga disputatione septima de anima, sectione tertia, numero 62. sed specialis difficultas esse Card. de Lugo de virtute Fidei diuine.

potest in ordine ad voluntates supernaturales, qualis est voluntas pia credendi, an sufficiat etiam apprehensio simplex supernaturalis sine iudicio præcedenti.

Et in primis in vniuersum id negabunt in ordine ad voluntatem supernaturalem, qui vniuersaliter id negant ad omnem voluntatem. Valentia, Azor, Tannerus, Granadus, Bellarminus, Medina, & Lorca apud Ripaldam vbi supra numero 11. quibus adde eundem Granadum iterum in presenti tractatu 9. disputatione 4. numero 2. idem docet Suarez in Metaphysic. disputatione 23. sectione 7. & in 1. 2. disputatione 6. sectione 5. numero 4. Nec contrarium docuit in presenti disputatione 6. sect. 8. num. 14. dum ponit ad voluntatem credendi solum apprehensionem supernaturalem: nam reuera ibidem paulò inferius dicit, requiri etiam iudicium, sed hoc iudicium esse naturale, & apprehensionem solum supernaturalem; quam sententiam supra impugnaui sectione 1. Quo etiam sensu intelligendus est Turrianus disputatione 46. dub. 5. & 6. quem minus exactè refert Hurtado disputatione 63. sectione 3. tanquam ponentem voluntatem credendi sine alio iudicio præcedenti. Nam licet Turrianus cum Patre Vasquez concedat, posse aliquando voluntatem moueri à sola apprehensione: ipse tamen in ordine ad voluntates supernaturales exigit semper iudicium dicto dub. 6. versùs finem, & in ordine ad voluntatem credendi, licet ponat solum apprehensionem supernaturalem, exigit tamen necessariò iudicium aliquod credibilitatis naturale, vt legenti manifestè constabit.

Alij fatentur, posse oriri voluntatem inefficacem ex sola apprehensione simplici, quod etiam dicunt de efficaci, & absoluta indeliberata propter exemplum brutorum, & hominis dormientis, qui ex sola apprehensione exercere solent motus locales, imo & homo vigilans per motum primo primum aliquando percutit inimicum. Ita Hurtado vbi supra §. 15. in hoc tamen non satis consequenter videntur loqui: nam in primis bruta habent appetitus non solum inefficaces, sed absolutos, & efficaces. Deinde deliberatio, vel indeliberatio parum refert: quia deliberatio supra indeliberationem præcedentem solum addit notitiam mali, quod est in obiecto, & antea latebat, proposito solum bono. Si ergo antea curi sola apprehensione boni poterat voluntas illud amare; poterit etiam postea apparente etiam malo per aliam simplicem apprehensionem; manet enim adhuc tota notitia boni, quæ erat antea, & quæ per se sufficiebat, vt moueretur voluntas ad amandum illud.

Ego quidem in primis puto, vt dixi in Philosophia, non repugnare quod voluntas aliquando ex sola apprehensione moueatur ad actum etiam efficacem, & deliberatum. Quod aliqui probant. Primò, quia potest dari voluntas supernaturalis circa obiectum reipsa inhonestum, quod falsò putatur honestum, & laudabile: tunc autem non potest præcedere iudicium supernaturale de honestate obiecti, quia esset falsum: ergo præcedit sola apprehensio supernaturalis de honestate, quæ cum non sit iudicium, non est falsa, & ideo potest esse supernaturalis; ita arguit Ripalda n. 8. Hoc tamen argumentum facile soluetur ab aduersariis negando, fieri eam voluntatem supernaturalem sine iudicio supernaturali de honestate, quod quidè erit verum;